

Bryter smartmålerne med Dyrevelferdsloven?

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 24. august 2018

En dyrebutikk på Sørlandet har hatt store problemer med hamsterne. Og jeg har hatt en kuriøs epost-utveksling med Mattilsynet i sakens anledning. Saken forteller meg at Dyrevernloven nok gir våre firbente venner bedre beskyttelse mot smartmålere enn den beskyttelsen du får lov å gi dine barn. Dersom du har smartmåler og dyr hjemme, kan du nemlig bli tiltalt for dyreplageri etter Dyrevelferdsloven, for dyr skal nemlig etter loven "behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger".

Men har du barn i samme huset, slipper du tiltale for barnemishandling. Dyrevernet står åpenbart sterkere:

Problemene i dyrebutikken (som ønsker å være anonym) begynte etter at det ble installert en smartmåler 50 cm fra hamsterburet i butikken: Hamsterne mistriivdes og døde, ganske enkelt. Selvsagt tok det tid før butikkeieren forsto hva årsaken kunne være, for hvem kan vel tenke seg at det kan være en strømmåler som er årsaken til at hamsterne skrantet og sluknet hen? Reptilene, som var plassert lenger unna, hadde det heller ikke så bra. Veterinæren ble kontaktet og fant ingen forklaringer. Mattilsynet ble også kontaktet, men ville – etter hva jeg har fått høre - ikke ha noe med saken å gjøre.

Det var butikkeierens datter som etterhvert ante sammenhengen, for hun er el-overfølsom og hadde derfor erfaring med slikt. Nettselskapet – Agder Energi Nett – ble kontaktet, men avviste at det kunne være noen sammenheng mellom smartmåleren og de i alt 20 døde hamsterne, og ville slett ikke fjerne måleren. Så ble søknad om fritak fra målerens kommunikasjonsdel sendt til Agder Energi Nett begrunnet med datterens el-overfølsomhet, men endte med avslag siden datteren *bare jobber i lokalene, og ikke bor der*. At hun jobber der var ikke nok. Forstå det den som kan!

Butikkeieren fortviler. Selvsagt er slikt dårlig reklame, men først og fremst er det dyreplageri. Eieren har flyttet om på dyrene etter beste evne, og har isolert med blyplater mot den "smarte" måleren for å redusere strålingen. Hamster-leverandøren er også kontaktet, og har forsikret at deres dyr ikke har dødd hos andre mottakere. Dyrebutikkjeden er selvsagt også uroet over hendelsen. Men hva skal de gjøre, så lenge Statens strålevern bastant hevder at noen biologiske reaksjoner ikke er mulig, i alle fall ingen plagsomme?

En metode kunne være å forsøke å verifisere problemet med et lite dyreforsøk – i all enkelhet ved å sette to like bur med hamstre på to ulike steder, det ene rett ved en av de mer intense smartmålerne, Aidon eller Nuri, det andre på god avstand.

Men en venn fortalte meg at slikt kan man ikke sette igang uten tillatelse fra Mattilsynet. Det ble starten på en interessant epostutveksling mellom meg selv og Mattilsynets ansvarlige for dyreeksperimenttillatelser. Den viser at Mattilsynet tar føre-var-prinsippet så alvorlig at jeg ikke engang kan sette i gang et slikt forsøk uten å bryte *dyrevelferdslovens paragraf 3. Generelt om behandling av dyr*, der det heter:

«Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.»

Og slike påkjenninger vet jeg jo fra all verdens forskning at det kan og ganske sikkert vil bli.

Korrespondansen finner du nedenfor.

Så nå er du advart, kjære leser! Dine barn kan du derimot godt utsette for AMS-målere. Der er det ingen restriksjoner så lenge du holder deg innenfor Statens stråleverns grenseverdier, og det gjør du så lenge du ikke plasserer måleren nede i barnesenga. Det garanterer Statens strålevern for med sine forsikringer om at strålingen er "så svak, så sjelden og så kortvarig" at den ikke kan innebære noen helsefare som helst.

Hvis du vil lese om forsøk med EMF og hamstre, kan du se fram til boka "Den usynlige regnbuen – Historien om elektrisiteten og livet", som jeg oversetter for tida. Der beskrives et forsøk som nok ville fått Mattilsynet til å endre syn fra et slags gult føre-var-signal til et knallende rødt. Forøvrig: All ære til en etat som tar føre-var-lovgivningen alvorlig!

Einar Flydal, 24.08.2018

Fra Einar Flydal 1. august 2018:

Emne: Forespørsel vedr. dyreforsøk

til

Mattilsynet

postmottak@mattilsynet.no

Vedr. dyreforsøk og behovet for søknad

Jeg er en privatperson som ønsker å foreta et enkelt dyreforsøk på oppdrettsdyr av type marssvin. Jeg har forsøkt meg på Mattilsynets nettsider, men kan ikke få adgang til registreringssystemet FOTS for søknader om dyreforsøk, ettersom jeg ikke er i stand til å finne ut hvordan jeg skal finne fram til hva en "brukervirksomhet" er, og om jeg har noen slik å henvende meg til: Det står på nettsiden:

For å få tilgang til FOTS må du ha brukernavn og passord. Det får du ved å ta kontakt med den aktuelle brukervirksomheten.

Derfor forespør jeg herved per epost for å få avklart om jeg overhodet har behov for å søke om tillatelse til følgende forsøk:

Forsøk nr 1:

Forsøket gjelder å plassere to identiske bur med normal innredning for hobbydyr, med to like gamle hamstre i to ulike boliger, der den ene har installert AMS/smartmåler, mens den andre ikke har det og ikke ligger i umiddelbar nærhet av noen som har. Betingelsene skal forøvrig være så like som mulig. Begge bur plasseres i samme avstand, 1 meter fra målerne, som er av samme type og har vært installert omtrent like lenge. Dyrene i begge bur fores på samme måte, og får samme lysforhold. De overvåkes med intervallkamera 24 timer i døgnet.

Forsøket varer i inntil 14 dager hvoretter dyrene - hvis de fortsatt vurderes som friske av veterinær - vil bli gitt bort til folk som ønsker dem som kjæledyr.

Forsøk nr 2:

Ett bur med to hamstre plasseres i et målerrom med 35 AMS-målere, som kun sender lokalt til

hverandre, og derfor sender med et minimum av sendestyrke. Rommet har opplysning med neonrør. Buret plasseres i avstand minst 1 meter fra målerne. Dyrene fores på normal måte. De overvåkes med intervallkamera 24 timer i døgnet. Forsøket varer i inntil 14 dager hvoretter dyrene - hvis de fortsatt vurderes som friske av veterinær - vil bli gitt bort til folk som ønsker dem som kjæledyr. Hensikten med begge forsøk er å se om det kan påvises reaksjoner som kan knyttes til den mikrobølge strålingen fra AMS-målerne.

I begge tilfeller kommer det aktuelle eksponeringsnivået til å ligge på tusendeler, eller titusendelerav gjeldende grenseverdier, altså særdeles langt under.

Jeg er ikke kjent med at det eksisterer andre grenseverdier for smågnagere eller andre dyr. Jeg er heller ikke kjent med at det er gjort tilsvarende forsøk i Norge, eller at det eksisterer noen forskningsmiljøer som foretar slike.

Det eksisterer en viss vitenskapelig litteratur rundt emnet, og temaet er av interesse for allmennheten.

Det er vesentlig at forsøkene gjøres under realistiske forhold, dvs. ikke i laboratorier, både av hensyn til kostnader ved prosjektet og fordi måleres sendekarakteristikker kan være svært ulike under ulike betingelser. Derfor ønskes betingelser som påtreffes i virkeligheten.

Mine spørsmål er da:

Er det behov for å søke for å gjennomføre et slikt forsøk?

Kan jeg eventuelt få forhåndsopplyst om jeg kan påregne å få tillatelse eller ikke, evt hva slags krav som vil bli knyttet til tillatelsen?

Hvis jeg trenger å søke, ønsker jeg å få opplyst hvordan jeg kan skaffe meg adgang til registreringssystemet FOTS.

Jeg er kjent med at det kan påløpe et gebyr for søknadsbehandlingen.

Med vennlig hilsen

Einar Flydal

<adresse etc>

Fra Mattilsynet 07 Aug 2018:

Hei.

Takk for henvendelse, selv om den ikke er helt enkel å svare på.

For å svare konkret på spørsmålet ditt så vil det ikke være søknadspliktig å filme/ observere kjæledyr forutsatt at oppstallingen er forsvarlig og at de ikke utsettes for noe som gir dårligere dyrevelferd.

Samtidig beskriver du en tematikk som kan ha vitenskapelig interesse og jeg vil derfor sterkt oppfordre deg til å komme i kontakt med forskningsmiljøer som arbeider innen dette feltet og heller planlegge en studie senere og under betingelser som gjør at prosjektet kan ha en vitenskapelig verdi.

Slik det beskrives her vil ikke forsøket plage dyrene, men heller ikke fremskaffe valide data.

Studier må kunne være reproduserbare og gjort under betingelser som muliggjør nøyaktig repetisjon.

Du beskriver et « forsøk» med enkeltindivider, uten kontrollgruppe og med svært mange mulige forstyrrende elementer.

Du skriver også først marsvin og siden hamster. Det er to svært ulike dyrearter.

Så igjen; vi oppfordrer deg til å lese og undersøke og samarbeide med andre fremfor å gjennomføre dette hjemme.

Når det gjelder FOTS så må man være tilknyttet en registrert forsøksdyravdeling/ laboratorium for å få tilgang til søknadsskjema.

Slike avdelinger finnes ved universiteter og sykehus i Norge.

Håper dette var oppklarende

Mvh

Johanne Holmen

<Mattilsynet>

Fra Einar Flydal 11 Aug 2018:

Til Johanne Holmen,

avd. Forsøksdyr, Mattilsynet

Hei igjen, og takk for svar! Jeg tillater meg noen oppfølgingsspørsmål:

At jeg skrev dels om hamster, dels om marssvin, var en feiltakelse. Det er hamster som er aktuelt. Ja, jeg er klar over problemene med å få til et forsøk med vitenskapelig verdi. Til det trengs det fysiske forhold jeg ikke kjenner til at noen har i Norge, der man bl.a. har rimelig radiotette Faraday's bur og kan holde nøyaktig kontroll over elektromagnetiske feltstyrker (EMF), og etablere en EMF-fri sone. Kjenner du til noen steder der det fins slike installasjoner?

Kostnadene ved et slikt eksperiment er sannsynligvis i veien for å få det gjennomført. Jeg antar vi fort snakker millioner.

Kjenner du til noen miljøer som arbeider med slike problemstillinger og forsøksdyr eller til pengeilder for slike eksperimenter?

Dersom det ikke er mulig å foreta et eksperiment som holder vitenskapelige mål mht statistiske krav, kan det likefullt gjennomføres som heuristisk prosjekt: Det kan gi en indikasjon. Dersom det skulle bli en tydelig forskjell mellom eksponerte og ikke-eksponerte dyr i den retning dominerende forskning eller andre eksempler tilsier, støttes i det minste ikke motsatsen. Derfor kan det være interessant likevel.

Nå er det slik at det fins en indikasjon: En dyrebutikk i Norge har siste halvåret eller så tapt 30 hamstere som har stått plassert ca 0,5 meter fra en AMS/smartmåler, og også andre dyr på lengre avstand fra måleren bærer etter sigende preg av vantrivsel. Veterinær har vært inne i bildet og har ikke funnet noen andre forklaringer, det lokale mattilsynet har vært inni bildet, men har avvist å ha noe å gjøre med saken. At dyr med raskt stoffskifte skulle kunne reagere raskt på slik eksponering, er også i overensstemmelse med dyreforsøk med eksponering for mobiltelefoni, som gir atskillig svakere eksponering. Det er også i overensstemmelse med en rekke forsøk der biologiske virkninger av elektromagnetisk pulsing er undersøkt, selv ved langt svakere eksponeringer.

Jeg vet derfor ikke helt hvordan jeg skal tolke det når du skriver " For å svare konkret på spørsmålet ditt så vil det ikke være søknadspiktig å filme/ observere kjæledyr forutsatt at oppstallingen er forsvarlig og at de ikke utsettes for noe som gir dårligere dyrevelferd."

For utfra den nevnte forskningen så kan jeg jo ikke garantere at dyrene ikke utsettes for noe som gir dårligere dyrevelferd. Det er jo nettopp forsøkets hensikt å sjekke om forsøket vil stemme eller ikke

stemme med teori og tidligere funn.

Det ville være svært nyttig om du kan avklare dette for meg.

*Med vennlig hilsen
Einar Flydal*

Fra Mattilsynet 13 Aug 2018:

Hei igjen.

Jeg oppfattet din første epost som at dyrene ble utsatt for en mye mindre dose enn det vil være på et vanlig kjøkken/ hjem og at det derfor ikke var forventet noe ubehag.

Hvis det nå finnes indikasjoner på at dette vil kunne skade dyrene/ gi dårligere dyrevelferd vil et slikt testoppsett være søknadspliktig.

Jeg har ikke kjennskap til noen miljøer som forsker på dette, men anbefaler at du tar kontakt med de ulike dyreavdelingene ved universiteter og sykehus.

Du kan ikke sende inn en slik søknad som privatperson uten å være tilknyttet en godkjent forsøksdyravdeling.

Mvh
Johanne Holmen

Fra Einar Flydal 13. august 2018:

Takk for svar. Jo, det er helt riktig at dyrene vil bli utsatt for en dose i samme størrelsesorden som det vil være på et vanlig kjøkken/hjem, men i henhold til eksisterende grenseverdier fra Statens strålevern, vil det ligge svært langt under det som kan forventes å gi noe ubehag. I henhold til anbefalte maks. eksponeringsverdier fra en del fagmiljøer vil det derimot være å forvente at eksponeringsnivået vil gi dyrene ubehag.

Skal jeg da holde meg til Statens stråleverns grenseverdier og dermed ikke være søknadspliktig?

*mvh
Einar Flydal*

Fra Mattilsynet 13 Aug 2018:

Hei.

Vår policy ved tvilstilfeller er å la tvilen komme dyrene til gode.

Hvis de finnes fagmiljøer som hevder at dette skader dyra bør du forholde deg til det til det motsatte eventuelt er bevist.

Det mest naturlige er å ta kontakt med disse fagmiljøene du referer til og høre hva som er gjort av studier og hvordan du eventuelt kan bidra videre her.

Johanne

Fra Einar Flydal 13. august 2018:

Takk igjen for svar,

Jeg har kontakt med begge fagmiljøene og kan forsikre deg om at begge står fast på hver sine standpunkter.

Dersom jeg setter opp et forsøk som angitt, og holder strålingsnivået innenfor Statens strålevernsgrenseverdier og ikke søker Mattilsynet, vil det da være noen form for lovbrudd dersom det viser seg å plage dyra?

Einar

Fra Mattilsynet 13 Aug 2018:

Da vil det i så fall være brudd dyrevelferdsloven, § 3. Generelt om behandling av dyr

«Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.»

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-97>

Fra Einar Flydal 13 Aug 2018:

Takk for gode avklaringer!

mvh

Einar Flydal